

BESZÉLGETÉS KISS MELINDÁVAL

„A képzés a hallgatóért van”

HERCZEG ZSÓFI

A MAGYAR ANIMÁCIÓFILMES KÉPZÉS FONTOS SZÍNHELYE A METROPOLITAN EGYETEM. SIKERÉT A HALLGATÓK DÍJAI IS BIZONYÍTJÁK.

Balkon, WireLess, Hey, Deer! – Néhány cím a Budapesti Metropolitan Egyetemen nyolc éve indult animációs képzés filmjei közül, melyek számos nemzetközi fesztiválon versenyeztek és hoztak el rangos elismeréseket. A szak indulásáról és a hallgatókról az Animáció és Média Design Tanszék vezetőjével, Kiss Melindával beszélgettünk.

• *Mikor és hogyan alakult meg az animációs képzés a METU-n?*

2011-ben indult animációs képzés a METU-n (akkor még Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola – *a szerk.*), amely pár évvel korábban látott fantáziát a művészeti területben. Azt kereste, melyek azok a területek, amelyekre a felsőoktatásban igény lenne, és amelyek magyar viszonylatban is erősek tudnak lenni szakmailag. A szak indulásakor M Tóth Éva volt a szakvezető, és ő segítette a kiinduló koncepció megalapításában. Olyan kollégákat hívott oktatni, akár óraadóként, akár főállású oktatóként, akik azóta is oszlopos tagjai és meghatározó alakjai a szakunknak. Fontos még megemlíteni, hogy alap- és mesterszakon is lehet nálunk animációt tanulni, sőt, 2014 óta az alapszakot angol nyelven is indítjuk, ahová elsősorban külföldről érkeznek hallgatók.

• *A MOME-nak már nagy presztízse van itthon és külföldön is. Hogyan tud érvényesülni a METU?*

Mivel Magyarországon csak a MOME-n és a METU-n van egyetemi szintű animációs képzés, ezért óhatatlanul felmerül, hogy konkurencia vagyunk-e. A MOME-nak hihetetlen presztízse van nemzetközileg is, hallgatóik szép sikereket érnek el, nagy ha-

gyományokkal rendelkeznek, és a tanáraink közül nagyon sokan onnan indultak, ott ismerkedtek a szakmával. Ilyen értelemben mi is hasonló értékrendet, célokat tűztünk ki magunk elé. Egy egészséges verseny mindenképp jó és akár motiváló is lehet, de azért vannak ténybeli különbségek a két egyetem között, amelyek kicsit árnyalják a helyzetet. Mi magánegyetem vagyunk, ezért nálunk alapképzésben csak tandíjért tanulhatnak a hallgatók, így az állami egyetemként működő MOME ebből a szempontból könnyebb helyzetben van. A képzéseinkre jelentkező hallgatók többsége aggódik amiatt, hogy a szak elvégzése után miből fog tudni megélni, ezért nagy hangsúlyt fektetünk a gyakorlati tudás megszerzésére is. A képzés során a diákok sok esetben stábokban dolgoznak, hogy modellezzük azt, ami majd az egyetemen kívüli világban várja őket.

A MOME sokkal erősebben képviseli a szerzői vonalat, de mi is fontosnak tartjuk, hogy azoknál a hallgatóknál, akik éreznek erre készíttést, kialakuljon egyfajta művészi gondolkodás. Amikor a diákjaink az alapszakos vizsgafilmjüket készítik, nem mindenki szeretne rendezőként diplomázni. Vannak olyan hallgatóink, akik úgy érzik, alkaltilag nem a rendezésben találják meg a dolgok értelmét, hanem inkább a figuratervezésben, a látvány kialakításában, az animálásban.

• *Láthatóan van átjárás a METU és a MOME között. Például nagyon sok MOME diplomafilmben dolgoznak METU-sok, és sokan az alapszakról a MOME mesterszakára mennek tovább.*

Van átjárás, és igen, inkább innen arrafelé, vagyis a nálunk BA diplomát szerző hallgatók döntenek úgy, hogy

a MOME-n folytatják a mesterszakot, ami jó választás lehet, hiszen érdemes minél több szemlélettel találkozni. A METU-n tanítanak olyan óraadó kollégák is, akik pár éve végeztek a MOME-n és azóta már sikeresek a szakmában, az ő munkájuk nagyban erősíti és színesíti a szakunkat. Nagyon örülünk annak, hogy a hallgatók között is van kapcsolat. Nemcsak MOME diplomafilmben dolgoznak együtt, hanem más produkciókban és stúdiókban is találkoznak.

• *Visszatérve az állami támogatás hiányára: ti miből pótoljátok?*

Alapszakon csak tandíj ellenében lehet nálunk tanulni, mesterszakon vannak ugyan államilag támogatott helyeink is, de ezen felül a vizsga és diplomafilmeink gyártását magunknak kell megoldani. Nálunk úgy működik, hogy a szaknak van egy éves pénzügyi kerete, amivel a szakvezető gazdálkodik, ezt próbáljuk bővíteni pályázatokból származó forrásokkal vagy koprodukciós partnerekkel bevonnai a filmjeink gyártásába. Például a Magyar Média Mecenatúra Macskássy Gyula-támogatásával készült Rebák Tamás *Szökési sebesség* című mesterszakos diploma-filmje, de korábban NMHH támogatásban részesült Pataki Szandra *WireLess* és Dell'Edera Dávid *Balkon* című diplomamunkája is, utóbbi az Annecy-i Nemzetközi Animációs Filmfesztivál zsűrijének különdíját is elhozta. Ezek a filmek valószínűleg jó hallgatói munkák lettek volna a támogatás nélkül is, de sokat emelt a színvonalukon, hogy volt mögöttük egy nagyobb csapat és stúdióháttér. Bízunk abban, hogy ezek a sikerek a lehetséges üzleti partnerek együttműködési kedvét is növelik. Mivel az egyetemünk üzleti szereplő, ezért a stratégiánk is azt sugallja, hogy üzleti partnereket, kapcsolatokat keressünk, bár a magyar felsőoktatásban ez még kevésbé megszokott út.

• *A Szépművészeti Múzeum antik kiállítása, és a Librinek készült könyvtrailerok is ilyen projektek?*

Igen, bár azok nem támogatások voltak, hanem inkább megrendelések. A könyvtrailerok készítése most már bejáratott, egész félévet lefedő feladat mesterszakon. A Libri támogatja a minimális gyártási költségeket, például a szinkronfelvételt, a kész művek pedig online jelennek meg a kiadó videómegosztó csatornáján. Azért jó ez a műfaj, mert alkalmazott

terület ugyan, de mégis nagy alkotói szabadságot biztosít és igazi szellemi kihívást jelent a hallgatóinknak. Ezt a feladatot a mesterszakon Csáki László, Ulrich Gábor és Muhi Klára vezeti. A Szépművészeti feladat azért volt nagyobb horderejű, mert egy kiállításához, egy eseményhez kapcsolódott, sokkal nagyobb figyelmet és nyilvánosságot kapott, a Múzeumnak köszönhetően a gyártást is magasabb költségvetésből tudtuk tervezni. Az elkészült kisfilmek az antik kiállítás egy-egy tárgyához kapcsolódtak, annak a történetét mesélték el. Csáki László vezette a projektet, és hosszabb kifizetésű, kb. egy éves munka volt. A hallgatóink nagyon lelkesen vettek részt benne, és rengeteg tapasztalattal gazdagodtak.

• *Nagyon fontos pontjai az oktatásnak a tanárok, a formális tanár-diák kapcsolat pedig mentorivá és alkotópartnerivé alakulhat. Hogyan választjátok ki az oktatókat?*

Nagyon fontos, hogy szakmailag és emberileg is ugyanazt képviseljék, amit a METU. Nagyjából ismerjük azoknak a munkásságát, akiket elhívunk tanítani, legyen az alkalmazott vagy szerzői irány, és ennek alapján el tudjuk dönteni, hogy illeszkedik-e abba, amit mi szeretnénk kialakítani. Nagyon fontos, hogy a tanár szeressen tanítani, szívesen adja át a tudását, partnernek lássa a hallgatót, hivatásnak is tekintse az oktatást, érdekelje a hallgatók előmenetele és önzetlenül segítsen. M Tóth Éva is ezt képviselte már a szak alapításától kezdve,

és ennek köszönhetően olyan tanári gárdánk van, akik között maximális az egyetértés szakmai kérdésekben.

• *Az animációs technikák oktatásában hová teszik a hangsúlyt?*

A klasszikus technikákat illetően első évben rajzanimációval foglalkozunk Sikur Mihály vezetésével, a második év pedig a stop-motion technikákról szól, melyet Fischer Ferenc tanít. Emellett természetesen digitális technikákat is tanítunk, 2D és 3D szoftvereket, amelyek nélkül ma már elképzelhetetlen az animációs művészet. Gondolkodunk azon, hogy tudnánk-e a szaknak még több profilt létrehozni. Azt látjuk, hogy például a 3D iránt egyre nagyobb az érdeklődés, de egy ilyen képzésnek sok feltétele van, mert erősen technika- és felszerelés-igényes, illetve nagyban függ az oktatóktól is. Jelenleg a 3D oktatást Selján Márk és Bogdán Zoltán viszi, de a fejlesztéshez több hozzájuk hasonló szakember szükséges, akik aktuálisan ezen a területen dolgoznak, és naprakészek a technikai kérdésekben. Szóval gondolkodunk a 3D-ben, de jelenleg elsősorban a 2D-re építünk. Emellett a stop-motion is jelen van nálunk, bár a népszerűségét csökkentik, hogy ez a technika is elég idő-, eszköz- és helyigényes. Ha megnézzük a diplomafilmeket, a *WireLess*-en és a *Limlom*-on kívül nem készült túl sok stop-motion filmünk. Azért is nehéz a szakosodás kérdése, mert nagyon rövid az alapszak három éve, és a hallgatók nem mindig jönnek konkrét elképzelé-

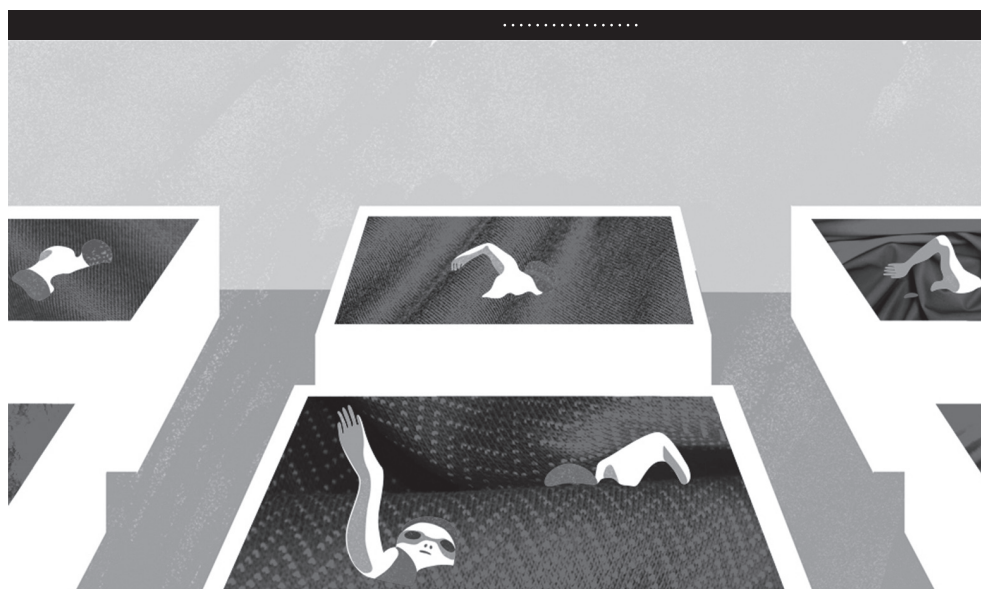
Barkóczy Noémi:
Second Hand

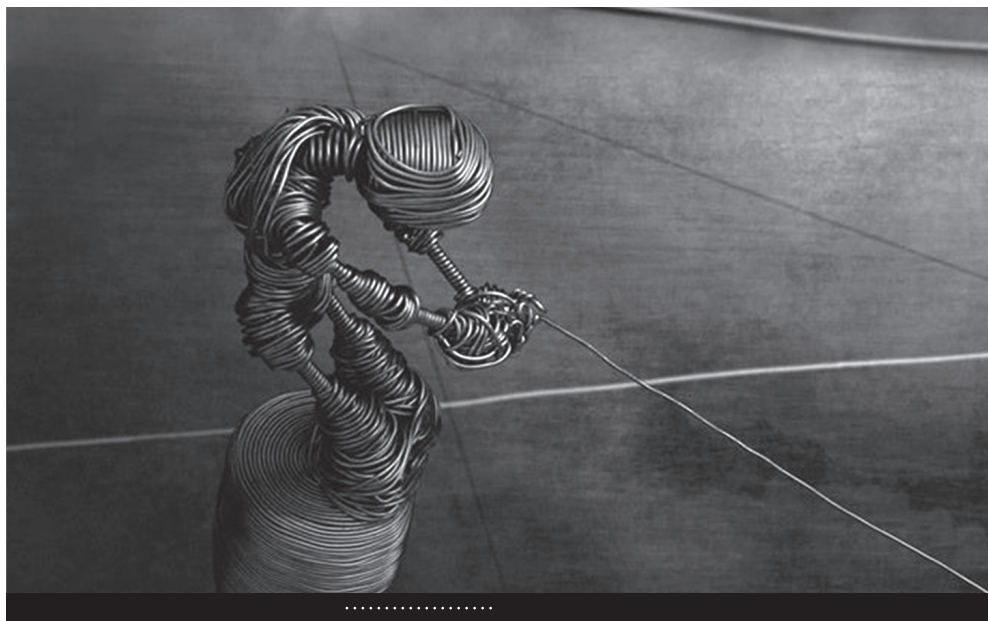
sekkel, ezért azzal telik az első év, hogy próbáljuk segíteni őket abban, hogy megtalálják az erősségeiket. Nagy felelősség eldönteni ilyen rövid idő után, hogy ki milyen irányba megy és esetleg milyen más dologtól esik el. Olyan tudást szeretnénk adni a hallgatóknak, amit az életbe kilépve hasznosítani tud. A stop-motion nagyon izgalmas, és reneszánszát éli, de a kreatív iparban ma már nem elsődleges.

• *A diákok milyen háttérrel érkeznek?*

Az alapszakra nagyon változatos háttérrel érkeznek. Sokan jönnek nagyon erős alappal a Magyar Rajzfilm Kft.-től vagy az Illyés Művészeti Szakképző Akadémiáról. De vannak olyanok is, akik nehezebben döntenek el, hogy mivel szeretnének foglalkozni. Van, akit érdekel az animáció, szeretné kipróbálni, de nem jártas benne. Ha a felvételin azt látjuk, hogy a jelentkező őszintén érdeklődik és van elképzelése arról, hogy mihez kezdene az animáció területén, megadjuk neki az esélyt. A hallgatók előképzettségében lévő különbségek miatt az első év a felzárkóztatás időszaka is.

A mesterszakon vannak olyanok, akik nálunk végezték az alapszakot. Nagyon jó velük dolgozni, mert egyrészt ismerjük őket, másrészt nekik ez a beérés időszaka. Az alapszakon átrohanunk mindenben (gyártási folyamat, technikák, szoftverek, stb.) és a mesterszakon jut idejük gondolkodni. Az MA nálunk is szerzői irányba megy. Szokták kérdezni hallgatóink, hogy miért jönnek mesterszakra, mikor úgy érzik, már mindent megtanultak alapszakon? Erre mondjuk nekik, hogy azért, mert ott érnek be, ott fogják tudni használni, amit addig megtanultak. Ráadásul túl vannak már egy BA-s diploma filmen, ami komoly tapasztalat akár rendezőként, akár látványtervezőként vagy animátorként. A mesterszakra jönnek természetesen olyanok is, akik nem nálunk végeztek és őket is szívesen várjuk, mert új szemléletet szoktak hozni. Ez történt például Rebák Tamás vagy Barkóczy Noémi esetében is (a *Second Hand* rendezője), akik az elméleti filmes képzésből jöttek. Nagyon jó gondolkodású emberek, viszont náluk az ötleteiket kellett kicsit megtámogatni technikailag. Az MA első része arról is szól, hogy felmérjük, ki az, akinek technikai-szakmai felzárkóztatás kell. De szerencsére annyira elkötelezet-

tek, és annyira szeretnék ezt csinálni, hogy nagyon vevők erre, és minden flottul megy, ránk pedig üdítően és frissítően hat az a szemlélet, amit hoznak.

• *Mennyire maradnak a diákok a pályájukon?*

A nagy számok törvénye is magában hordozza, hogy van néhány pályaelhagyó. Nem titok, hogy mi több diákkal dolgozunk, mint egy megszokott művészeti képzés, bár ez is relatív. De örömmel mondhatom, hogy sokan vannak olyanok, akik alkotóként a pályán tudnak maradni, mások kisebb stúdióba (reklámstúdióba, kis vállalkozásokba) kerülnek és ott dolgoznak. Vannak olyanok is, akik végül mégsem tudnak ezen a területen boldogulni és mást választanak, de sok esetben az is valamilyen művészeti társterület. Ez minden felsőoktatási szak történetében benne van. Mi igyekszünk azt nyújtani a hallgatóinknak, amit használni tudnak majd a későbbiekben, de ehhez komoly elkötelezettség és kitartás kell a részükről, mivel ez egy kreatív szakma, ráadásul sok munkával is jár. Ha rossz visszajelzést kapnak már az elején egy lehetséges munkáltatótól, az hosszú időre elveheti az önbizalmukat.

• *A METU-n mennyire jellemző, hogy nem filmet akar csinálni valaki, hanem például játékot fejleszteni?*

A mi képzésünk elsősorban a rövidfilmre fókuszál, ezért akit kimondottan a játékfejlesztés technikai része érdekel, annak a METU Média design szakát

Pataki Szandra:
WireLess

érdemes választani. De a figuratervezés, animálás meghatározó része a játékkészítésnek, így az Animáció szakon is volt olyan, aki játékkal diplomázott, és a szakdolgozatokban is nagyon népszerű ez a téma. Ezt mi egyáltalán nem akadályozzuk, sőt, örülünk, ha minél színesebb a hallgatóink gondolkodása és minél változatosabbak a diplomamunkák. Számunkra nagyon fontos, hogy a hallgatókra nem próbálunk semmit ráerőltetni. Egy szakmai szintet és értékrendet tűzünk ki, de hogy ők azon belül milyen grafikai stílust vagy dramaturgiát választanak, abban szabad kezet kapnak. A képzés elsősorban a hallgatóért van. Örülünk, hogy egy diplomavédésen annyiféle film van, ahány hallgató. Idén is volt gyerekfilmtől kezdve az absztrakt filmig minden.

• *Évek óta együtt dolgoztok a Zeneakadémiával. Milyen velük a munka?*

Amikor a képzés indult, az első óradók között volt és máig itt van Szigetvári Andrea, a Zeneakadémia Elektronikus zene tanszékének vezetője. Nagy hangsúlyt helyezünk a hangzi képzésre, a hallgatóknak elsőtől a mesterszak végéig minden félévben van hangórájuk. Az indulás óta csatlakozott Keresztes Szabolcs, aki Andrea kollégája a Zeneakadémián, és a METU-n is ugyanazt a koncepciót képviselik, mint ott. Andrea jelenleg inkább az angol nyelvű képzésen és alapszakon tanít, Szabolcs pedig becsatlakozott az alap- és mestertképzésbe. A Zeneakadémiai kap-

csolat révén a hallgatóink színvonalas hangzi képzést kapnak. Van olyan hallgató, aki ebben tehetségesebb és akár egy diplomafilmnek is el tudja készíteni egymaga a hangdizájnját, de azért az esetek többségében a hangnál külső segítséget kérünk. Mivel az anyagi lehetőségeink limitáltak, Zeneakadémiai hallgatókat kérünk fel erre a feladatra. Ez azért is jó, mert a hallgatók között létrejön egy szakmai kapcsolat, ami később is hasznos lehet, másrészt pedig azért, mert megbízunk a Zeneakadémia hallgatóiban, hiszen tudjuk, hogy olyan közegekből jönnek, ahol a miénkhez hasonló szemlélet van. Jó velük dol-

gozni, mert nagyon erősen hajtja őket a lelkesedés, és ez a munka nekik is referencia. De nemcsak hallgatókkal dolgozunk, van néhány olyan hangdizájnner és zenei szakember, aki lát bennünk fantáziát és baráti áron besegít.

• *A szinkronnal mi a helyzet?*

A témavezető tanárokkal egyeztetve, Holló-Leleszi Krisztina gyártásvezetőnk szokta felkérni a színészeket. Ő a Cinemon animációs stúdióban is dolgozik, ezért szakmai kapcsolatai révén nagyon értékes munkatársunk. Vannak visszatérő színészek, akik maximális segítőkészséggel, szakmai igényességgel és profizmussal jönnek, egyáltalán nem nagy összegekért, és komolyan veszik a hallgatók instrukcióit. Volt olyan színész, aki színházi próbát követően, este 10 után ért csak rá, de ragaszkodott, hogy jöjjön, mert annyira tetszett neki a felkérés és szívesen vett részt a munkánkban.

• *A szinkronfelvételek is a METU-n zajlanak?*

Igen, van hangstúdióink az egyetememen. Van hangtechnikusunk, aki segíti a munkát, de a hallgatók is tehetnek vizsgát stúdióhasználatból, úgyhogy a szinkronfelvételeket kiváló minőségben el lehet készíteni nálunk.

Mivel a METU piaci szereplő, ezért az iskola vezetősége tisztában van azzal, hogy ahhoz, hogy valami működjön, háttérrel is kell biztosítani. Ezért jól tudjuk a vezetés felé kommunikálni, hogy milyen felszerelések és újítások szükségesek a szakon, bár nyilván,

megadott kereteken belül kell nekünk is gazdálkodni. Az egyetem évente bizonyos összeget a szakok technikai felszerelésre fordít, úgyhogy ennek köszönhetően az Animáció szakon jó minőségű eszközökkel tudunk dolgozni.

• *Még a hagyományos technikai korszakot idéző átvilágítós táblátok is van.*

Az elmúlt tíz-húsz évben nagyon nagyot változott az animációs filmkészítés a digitális rajztáblák és a táblamonitorok megjelenésével, de papírra még mindig természetesebb rajzolni. A diákok az első félévben találkoznak az átvilágító asztallal, mert szeretünk első körben mindenképpen érdemű megismerniük, hol kezdődött az animációs technika. A hallgatók részéről érezhető nagyon erős digitális beállítottság néha meglepő tud lenni. Öt-hat évvel ezelőtt még nem volt kérdés, hogy papírra kell rajzolni, de most már az elsősök között olyan is van, akinek ez kifejezetten szokatlan. Viszont fontosnak tartjuk, hogy tudják, valamikor papír is volt az animációban. Ha már a hagyományos technikákról beszélünk, a METU-n van egy kamera és trükkasztal a Pannónia Stúdióból, ami 35 mm-es filmmel működik. A kamerához értő szakember már nagyon kevés van, mi Bacsó Zoltánnal, *A légy* és a *János vitéz* operatőrével dolgozunk. Ezen a kamerán a másodéves hallgatók készítenek egy rövid gyakorlatot papírkivágásos technikával. A munkát alapos előkészítő folyamat előzi meg, ami azért is hasznos, mert a 3-4

perc hosszúságú filmtetekercsre több stáb dolgozik, mindenkinek fél perce van, ezért a részeket össze kell hangolni. Az a kihívás benne, hogy a felvétel egyben történik, nincs benne vágás, tehát ahol véget ér az első gyakorlat, onnan kell folytatni a következő stábnak. Ez olyan csapatmunkát igényel a társaságtól, aminek erős összekovácsoló ereje van. Az utóbbi két évben az angol és a magyar nyelvű képzésben résztvevő diákok közösen dolgoztak és tényleg nagyon szuper dolog alakult ki. Az előkészítés során minden háttérrel és figurát meg kell tervezni, aztán egy hét forgatás következik. Az első csapat kezd, és amikor végeznek, ott áll készenlétben a második, és így tovább, úgyhogy ez munkaszervezés miatt is tanulságos. Azért is hasznos ez a feladat, mert a digitális korban megszoktuk, hogy minden eredményt azonnal látunk, itt viszont előbb elő kell hívni a filmet, ami a Filmlaborban történik. Ott megnézzük a 35-ös kópiáról, majd digitalizált formában is megkapjuk. Ezt a technikát valószínűleg sosem használják majd a diákok, de fontosnak tartjuk, hogy legyen fogalmuk arról, hogy az egész hogyan működött a digitális kor előtt. Ha látják, hogy korábban mennyi munka volt vele, és minimális tévedési lehetőség, ez a felelősségtudatukat is erősíti.

• *A diákoknak az intézményi kereteken kívül milyen lehetőségeket biztosít a METU?*

Dell'Edera Dávid:
Balkon

Részt veszünk az Erasmus-programban, de emellett mi is szervezünk nemzetközi workshopokat, vendégünk volt például Priit Pärn, Juan Pablo Zaramella, vagy Ülo Pikkov. Szoktunk meghívásokat kapni máshol szervezett előadásokra és műhelymunkákra. Ősszel például a MOME-n tartott mesterkurzust Michel Ocelot francia rendező, amin a METU diákjai is részt vehettek. Az intézményen keresztül a filmfesztiválok szervezett műhelyekre is kapnak meghívást a diákok, mint például a Primanima vagy az Anilogue workshopjai. Ilyen módon a hallgatóink színvonalas programokra, rendezvényekre juthatnak el, amiért köszönettel tartozunk szakmai partnereinknek.

Ugyancsak értékes és évek óta tartó az együttműködésünk a szolnoki Alexandre Trauner Filmfesztivállal és a Kecskeméti Animációs Filmfesztivállal. Mindkét esetben a rendezvényt népszerűsítő, illetve a vetítéseket felvezető szignálfilmeket készítenek a hallgatóink, amelyekből a legjobbak bemutatásra kerülnek. Nagy élmény számunkra, hogy a munkáik ilyen színvonalas szakmai közegben jelenhetnek meg. Az Országos Rajzfilmünnep programjának is részei vagyunk már jó pár éve, ilyen módon a szélesebb közönséghez is eljutnak a filmjeink.

Éves szinten pedig kiemelt eseményünk a saját szervezésű Animascope vetítés, amelyen a legfrissebb vizsga- és diplomafilmeinket mutatjuk be. •

